

Til Socialudvalget

03-08-2009

Sagsnr.
2009-71367

Notat med opsummering af høringsvar til handicapplanen

Dokumentnr.
2009-440640

Forslag til handicapplan har været i høring i perioden 4. juni – 1. august 2009. Der er indkommet i alt 24 høringsvar. Der er vedlagt en liste over høringsparter og over indkomne høringsvar, ligesom alle høringsvar er vedlagt i deres fulde længde.

Sagsbehandler
Lotte Larsen

I dette notat sammenfattes og kommenteres høringsvarene. Forvaltningens bemærkninger er skrevet med *kursiv*.

Overordnet

I høringsvarene er der generelt stor tilfredshed med, at der udarbejdes en handleplan. Der er bred enighed om, at planen indeholder mange gode elementer, om end den ikke ses som visionær.

Handicaprådet er tilfredse med at have været inddraget i processen og vil gerne deltage i den efterfølgende konkretisering. DSR og Center for Socialøkonomi (en socialøkonomisk virksomhed der blandt andet rådgiver socialøkonomiske iværksættere) giver ligeledes udtryk for, at de gerne vil deltage i den efterfølgende konkretisering og

**MR Handicap og
Psykiatri**

Bernstorffsgade 17, 4. sal
- lok. 441
1592 København V

Telefon
3317 3264

E-mail
WJ72@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683038

www.kk.dk

implementering af planens initiativer. Se i øvrigt afsnittet om netværk.

Indledning (kapitel 1 i høringsudgaven)

LFS er bekymret for, at handicapplanen skal realiseres indenfor den eksisterende økonomiske ramme og påpeger, at det nuværende budget ikke matcher det faktiske behov. Ligeledes opfordrer Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer Borgerrepræsentationen til at tilføre området flere penge med planen.

Det er korrekt, at det er en præmis, at der ikke umiddelbart følger penge med handicapplanen. Der er dog altid mulighed for at tilføre flere penge til området ved de årlige budgetforhandlinger, og nogle af planens initiativer handler netop om at udarbejde ønskeforslag til de kommende års budgetforhandlinger. Planen er således med til at synliggøre, hvad der kan ændres og forbedres indenfor den eksisterende økonomiske ramme, og hvad der vil kræve ekstra midler.

Danske Fysioterapeuter mener, planen mangler en definition af, hvad det vil sige at være handicappet.

Handleplanen tager udgangspunkt i det Danske Handicaporganisationer beskriver Handicap som et bredt begreb, der dækker over vidt forskellige typer og grader af funktionsnedsættelse. Den hidtil klareste definition på handicapbegrebet er FN's såkaldte miljørelaterede handicapbegreb. Ifølge FN's handicapbegreb er det barriererne i vores omgivelser, der skaber handicappet. Handicap er altså *ikke* en egenskab ved den enkelte person, men ved situationen. En nedsat funktionsevne bliver til et handicap i det øjeblik, personen støder på barrierer, der gør det vanskeligt at deltage på lige fod med ikke-handicappede (jf. www.handicap.dk)

Brugerrettede målsætninger (kapitel 2 i høringsudgaven)

Der er kun kommet få kommentarer til de brugerrettede målsætninger, og de har alle bifaldet målsætningerne.

Aktuelle udfordringer (kapitel 3 i høringsudgaven)

I flere hørings svar bliver det påpeget, at der i afsnittet om styringsmæssige udfordringer beskrives rekrutteringsvanskeligheder og et højt sygefravær, men handicapplanen beskriver ikke, hvordan disse udfordringer vil blive håndteret. LFS, Danske Fysioterapeuter og DSR ønsker initiativer til at sikre medarbejdernes kvalifikationer og kompetencer til at efterleve planens målsætninger.

I Budgetaftalen 2009 blev der afsat 34,5 mill. kr. til kompetenceudvikling af medarbejdere på handicap- og psykiatriområdet i perioden 2009-2011. Målet er, udover at få

dygtigere medarbejdere, at få et fald i personaleomsætningen, en mindskelse af sygefraværet samt et reduceret vikarbehov.

De konkrete kompetenceudviklingsaktiviteter planlægges i samarbejde med de enkelte botilbud mv., og der er både mulighed for aktiviteter på tværs af tilbud, og aktiviteter målrettet de enkelte tilbud. De første aktiviteter forløber hen over efteråret 2009.

Principper for indsatsen (kapitel 4 i høringsudgaven)

Foranderlighed i borgerens behov (afsnit 4.1 i høringsudgaven)

Danske Fysioterapeuter er enige i den grundlæggende tilgang, at borgerens funktionsniveau kan udvikles og forbedres.

Specialisering og fleksibilitet (afsnit 4.2 i høringsudgaven)

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer bifalder princippet og mener, en specialiseret indsats er en stor fordel for borgerne. Ligesom LFS er de dog bekymrede for, om det vil sænke serviceniveauet. Desuden efterlyser LFS brugerinddragelse i processen.

Princippet hænger tæt sammen med initiativet om Fælles Sprog i den forstand, at fælles sprog handler om at få en systematik til udrede borgerens funktionsniveau og ressourcer, mens sporene er en overordnet systematik til at vise, hvilke behov de forskellige tilbud kan imødekomme. Borgerens egen viden og oplevelser vil være helt centralt i en afdækning af funktionsevne og ressourcer, og visitationen vil således slet ikke kunne foregå uden brugerinddragelse. Der vil komme til at ligge et stort stykke arbejde i at få udviklet og konkretiseret begge dele, og det skal ske med inddragelse af relevante aktører.

Indførelse af princippet vil ikke have nogen betydning for den samlede økonomiske ramme, men det kan have en betydning for de ydelser, den enkelte borger får. Udgangspunktet vil og skal altid være en individuel vurdering af den enkelte borgers behov.

DSR bakker op om en specialisering og ønsker i den forbindelse, at der også kommer fokus på den sundhedsfaglige indsats. Ligeledes ønsker Danske Fysioterapeuter fokus på, at funktionsniveauet kan forbedres og vedligeholdes gennem sundhedsfremme og træning. Omvendt er Center for selvstændige boformer samt Børne- og Ungdomsudvalget bekymrede for, hvis omsorgssporet primært skal varetages af social- og sundhedsuddannede personer. Også Lars Winther Larsen ytrer bekymring for indholdet i omsorgssporet.

De forskellige spor er ikke målrettet bestemte faggrupper, men fokuserer på hvilken indsats som er relevant overfor borgerne.

HK/Kommunal mener, planen mangler en beskrivelse af de særlige forhold, der måtte gøre sig gældende for borgere med anden etnisk herkomst end dansk.

Der er ikke planer om en specialisering i forhold til borgere med handicap og anden etnisk baggrund end dansk. Det er dog forventningen, at også disse borgere vil drage fordel af en generel specialisering, der øger matchet mellem behov og tilbud.

Effekt- og målstyring (afsnit 4.3 i høringsudgaven)

Paul Anthonsen fra dagcentret af 1962 og Dagscentret Strødammen påpeger, at effekt kan handle om vedligeholdelse og ikke nødvendigvis en forbedring af færdigheder.

LFS ønsker, at princippet om effekt- og målstyring skal udvikles i samarbejde med praktikere på området.

Forvaltningen er enig i begge dele, og det præciseres i planen.

Indsatsområder og initiativer (Kapitel 5 i høringsudgaven)

Sammenhængende livsforløb (afsnit 5.1 i høringsudgaven)

Mange høringsparter bakker op om et forpligtende samarbejde med de andre forvaltninger. HK/Kommunal efterlyser dog en nærmere beskrivelse af, hvordan det sikres.

Det er korrekt, at det endnu ikke er beskrevet, hvorledes snitfladeproblestillinger konkret vil blive håndteret. Det vil først blive gjort, når de enkelte initiativer realiseres, efter planen er vedtaget.

Lars Winther Larsen mener, det er væsentligt at støtte mulighederne for parallelsamfund og ikke sigte ensidigt mod inklusion.

I Københavns Kommunes handicappolitik, der er vedtaget af Borgerrepræsentationen i 2005, er det i afsnittet om undervisning og uddannelse beskrevet, at "undervisningen og uddannelsen af børn, unge og voksne handicappede skal tilrettelægges under hensyntagen til den enkelte handicappedes særlige behov og så vidt muligt kunne rummes og integreres i folkeskolen og i det øvrige uddannelsessystem. Samtidigt skal handicappedes behov for specialskoler, særligt ungdoms- og voksenuddannelser tilgodeses, når det er i den handicappedes interesse".

På uddannelsesområdet er det altså ikke enten inklusion eller specialiserede tilbud, men både-og, hvilket kan overføres til andre områder. Udgangspunktet for fællesindstillingerne vil derfor være, at Socialforvaltningen skal være garanten for specialiserede tilbud

målrette borgere med handicap, mens de øvrige fagforvaltninger indenfor hvert deres område vil skulle sikre inklusion af de borgere, hvor det vil være mest relevant.

Børne- og Ungdomsudvalget tilkendegiver, at de meget gerne vil indgå i et dialog om samarbejde på deres område, og skitserer en række konkret problemstillinger, der bør behandles.

De konkrete forslag til problemstillinger, der vedrører snitfladen mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen, indarbejdes i initiativet om en fællesindstilling for de to udvalg.

I relation til samarbejdet om ældre borgere med handicap, påpeger LFS vigtigheden af, at de ældre borgere fortsat bliver kompenseret for deres handicap, og både LFS og Center for selvstændige boformer foreslår konkret, at der oprettes specialplejehjem til denne målgruppe.

Der er afsat midler i Tryghedsplanen til borgere med handicap, der samtidigt har et stort plejebæhov. Hen over sommeren 2009 har der været et udbud om bygning af pladserne, som forventes at kunne tages i brug ultimo 2010/primò 2011.

Desuden vil planerne omkring specialisering af vores tilbud i de tre spor - kompensation, udvikling og omsorg – gavne denne gruppe.

Center for selvstændige boformer er i øvrigt bekymrede for, at der lægges op til et fælles serviceniveau på tværs af forvaltninger for borgere over 65 år.

Det præciseres, at ydelsen fortsat gives med udgangspunkt i borgerens behov, men hvis ydelsen kan gives af flere forvaltninger, skal serviceniveauet være ens.

Beskæftigelsesforvaltningen bakker generelt op om et øget samarbejde mellem de to forvaltninger, men påpeger, at sætningen om at ”Socialforvaltningen vil skærpe indsatsen i forhold til at skabe beskæftigelsesmuligheder for borgere med handicap” strider imod styrelsesvedtægtens ansvarsfordeling mellem udvalgene i kommune.

Det præciseres i planen, at den beskæftigelsesrettede indsats skal foregå i et samarbejde med Beskæftigelsesforvaltningen.

Fællesindstilling med SUF (afsnit 5.1.b)

Handicapplanen rummer et konkret forslag om etablering af et fælles grundlag for borgere over 65 år med handicap, herunder faglige kriterier som grundlag for vurdering af den mest optimale opgavevaretagelse. SUF finder dette tiltag relevant og støtter

Socialforvaltningens tiltag i forhold til at øge det tværforvaltningsmæssige arbejde. Det tilføjes i den forbindelse at der stadig er en række udfordringer der skal løses mellem de to forvaltninger, herunder indsatsområdet om kvalitet i sagsbehandlingen.

Aktivering og beskæftigelse (afsnit 5.2 i høringsudgaven)

En række høringssvar (fra blandt andet Handicaprådet og danske Handicaporganisationer, LFS, Center for Job, Aktivitet og Udvikling, Gert Thomsen fra Kvintetten samt Poul Anthonsen fra Dagcentret af 1962 og dagcentret Strødammen) har fokus på, at dagområdet trænger til at blive opprioriteret, og der bør indgå en plan for udvikling af området i handicapplanen. Poul Anthonsen mener i den forbindelse, at der ikke skal være et ensidigt fokus på arbejdsmarkedet. Gert Thomsen fra Kvintetten påpeger desuden, at der skal sikres gode adgangsforhold for kørestolsbrugere til de forskellige tilbud.

Der indgår allerede et initiativ i planen, som handler om at målrette de eksisterende dagtilbud (initiativ 5.2.a i høringsudgaven). I forlængelse heraf vil der blive indarbejdet et initiativ om, at der skal kigges mere grundlæggende på området med henblik på at udarbejde et budgetønskeforslag til budget 2011. Forvaltningen er enig i, at dagtilbud skal dække et bredt spektrum fra fritidslignende tilbud til beskæftigelseslignende tilbud. Der skal desuden sikres en hensigtsmæssig sammenhæng til de dagtilbud til unge, der findes i regi af Børne- og Ungeforvaltningen.

I forlængelse heraf peger blandt andet Dorte Mørk og LFS på, at der skal sættes fokus på fritidstilbud.

Der indarbejdes et initiativ om sund kost og motion.

Netværk (afsnit 5.3 i høringsudgaven)

Der er opbakning til, at netværk er et væsentligt element.

Inddragelse af aktører (afsnit 5.4 i høringsudgaven)

LFS gør opmærksom på, at brugerorganisationen ULF (Udviklingshæmmedes LandsForbund) bør inddrages i initiativet om en handleplan for samarbejde med civilsamfundet. Ligeledes ønsker Frivilligrådet, at der inddrages andre frivillige aktører end organisationerne på handicapområdet.

Både ULF og Frivilligrådet vil blive indtænkt som samarbejdspartnere, når de forskellige initiativer i planen skal realiseres.

Handleplan for samarbejde med civilsamfundet (5.4.c)

SUF gør opmærksom på, at de i forvaltningen selv arbejder på en

styrkelse af samarbejdet med frivillige/civilsamfundet.

Hjemtagning af borgere (afsnit 5.5 i høringsudgaven)

LFS mener, det skal beskrives, at hjemtagning af borgere skal foregå efter et frivillighedsprincip.

Det er fastsat i lovgivningen, at borgere har frit valg til botilbud efter Servicelovens § 108.

Udbygning af kapaciteten (afsnit 5.6 i høringsudgaven)

Modernisering af boliger (afsnit 5.7 i høringsudgaven)

Høringssvarene underbygger, at der er behov for både udbygning og modernisering af boliger.

SUF pointerer at indsatserne i Handicapplanen omkring modernisering af boliger, fokus på brug af teknologi i nybyggeri og modernisering af boliger, ligger meget tæt op af de tiltag de selv arbejder med som led i udmøntningen af politikker eller strategier i forvaltningen.

TMU giver sin fulde støtte til Handicapplanens målsætning om at øge livskvaliteten og graden af selvhjulpenhed for gruppen af handicappede borgere i København, og ønsker at deltage i arbejdet med at revidere kommunens handicappolitik og derigennem præge kommunens arbejde mod en mere tilgængelig by. Såfremt at initiativerne i afsnit 5.6 og 5.7 iværksættes, og der bliver tale om nye almene ældreboliger/plejeboliger, ser TMF's Center for Bydesign – ”støttet byggeri” – frem til samarbejdet. Samarbejdet vil have stor fokus på bl.a. tilgængelighed og anvendelighed i disse boligtyper.

TMU ønsker at styrke samarbejdet mellem TMF og Handicaprådet, evt. gennem en samarbejdsaftale. Dette forventes afklaret senere i år.

TMF ønsker desuden et endnu tættere samarbejde mellem TMF og SOF i relation til TMF's ”BY FOR ALLE” program. Programmet arbejder for at gøre kvalitetsparameteren: ”Tilgængelighed” til en naturlig del af forvaltningens arbejde på tværs af TMF og med stærke bånd til de øvrige forvaltninger, handicaporganisationerne og andre interessenter.

Teknologi (afsnit 5.8 i høringsudgaven)

LFS er positiv overfor teknologiske hjælpemidler men påpeger samtidigt, at det ikke kan erstatte menneskelige relationer.

Forvaltningen er enig, og det præciseres i planen.

TMU ønsker, som beskrevet, at sikre at ny teknologi indarbejdes løbende. Medarbejdere fra TMF deltager i den nævnte ”Tænketank”,

og er med til at sikre, at forvaltningen og kommunen besidder front line viden på området.

Kultur og Fritidsforvaltningen er enig i Handicapplanens holdning om, at styrkelse af den enkeltes handicappedes oplevelse af egen ressourcer er vigtig for at forhindre marginalisering. Det tilføjes i den forbindelse, at som situationen ser ud i dag, er der manglende handicaptilgængelighed på de fleste kulturinstitutioner, hvilket desværre ikke medvirker til øget selvhjulpenhed. De fleste af kommunens egne kulturinstitutioner beskrives som direkte handicaputilgængelige. Der er gennem årene blevet arbejdet på at forbedre forholdene på kulturinstitutionerne, men på trods af flittige ansøgninger af puljer øremærket handicap-tilgængelighed, er midlerne sjældent blevet givet til kulturinstitutionerne.

I relation til ovenstående, oplyses det at Københavns Ejendomme netop har gennemført en selvregistreringsproces af tilgængelighedsforholdene i Københavns Kommune institutioner, herunder Socialforvaltningens institutioner. På baggrund af de indsamlede data har Københavns Ejendomme i samarbejde med Københavns Handicapråd udarbejdet et forslag til en strategi med missionen at skabe gode og tilgængelige fysiske rammer for alle kommunens aktiviteter. Strategien er differentieret for hver forvaltning og omfatter også de eksisterende institutioner under Socialforvaltningen.

Københavns Ejendomme vurderer, at omkostningerne ved at opgradere tilgængelighedsforholdene for hele Københavns Kommunes institutionsportefølje vil være af en sådan størrelse, at gennemførelsen vil kræve, at Borgerrepræsentationen ekstraordinært bevilliger særskilte budgetmidler til formålet.

Kultur og Fritidsforvaltningen opmærksom på at Københavns Biblioteker har en række tilbud for borgere med forskellige handicap, fx ”Bogen kommer” –ordningen samt lydavisen.

Det tilføjes afslutningsvist at et øget fokus på samarbejde på tværs af forvaltningerne på handicapområdet vil sikre en højere kvalitet og større sammenhæng i kommunens samlede tilbud til handicappede borgere, og at Kultur og Fritidsforvaltningen i høj grad er interesseret i samarbejde og erfaringsudvekslen på tværs af forvaltningerne, ligesom det præsenteres i Handicapplanen. Et øget samarbejde kan efter Kultur og Fritidsforvaltningens opfattelse med fordel ske i forhold til at indtænke handicappede ved udvikling af især biblioteks –og kultur udbud.

Kvalitet i sagsbehandlingen (afsnit 5.9 i høringsudgaven)

KH/Kommunal mener ikke, området har tilstrækkelige personaleressourcer til sagsbehandlingen og ønsker, at planen forholder sig hertil. Handicaprådet og Danske handicaporganisationer finder indsatsområdet centralt og opfordrer til, at der medfølger midler tilefteruddannelse og kompetenceudvikling. Samstemmende ønsker Handicapcentret selv, at der lægges en mere langsigtet plan for kompetenceudvikling på centret.

Der er på nuværende tidspunkt ikke planer om at tilføre området flere sagsbehandlere ressourcer. Der har været iværksat en række ekstraordinære tiltag til at afvikle sagsbunker, og der er gjort og gøres fortsat en indsats for at tilrettelægge sagsbehandlingen mere hensigtsmæssigt og klæde medarbejderne bedre på til opgaven. Det forventes på den baggrund, at sagsbehandlingen kan varetages indenfor de eksisterende rammer.

Handicapcentret er desuden allerede ved at planlægge et undervisningsforløb i samarbejde med HR kontoret i Socialforvaltningen.

Fælles sprog (5.9.c)

SUF tilføjer at initiativet omkring Fælles sprog ligger tæt på ad de tiltag de selv arbejder med som led i udmøntning af politikker eller strategier.

Økonomisk genopretning og datakvalitet (5.10)

LFS udtrykker bekymring for, at økonomiske hensyn vil komme til veje tungere end hensynet til borgeren.

Udgangspunktet vil altid være borgerens behov. Se i øvrigt bemærkningerne til indledningen.